

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

LEAVING CERTIFICATE 2010

MARKING SCHEME

POLISH

HIGHER LEVEL

MODEL ODPOWIEDZI I PUNKTACJA

Skąd się bierze agresja wśród młodzieży i jak jej zapobiegać?

Część I

(30/100)

Właściwa odpowiedź, wyrażona własnymi słowami, udzielona na podstawie tekstu

1. Wyjaśnij własnymi słowami (tj. bez używania sformułowań zawartych w tekście)

a) znaczenie wyrażenia „koziół ofiarny” (akapit 3) (2)

(fraz.) koziół ofiarny „ktoś, na kogo zrzuca się całą odpowiedzialność za coś”

Mechanizm kozła ofiarnego polega na tym, iż grupa społeczna w momencie kryzysu czy zagrożenia, by powrócić do stanu utraconej równowagi, obiera sobie ofiarę, która staje się obiektem zbiorowej agresji całej grupy.

b) na czym polega efekt przemieszczania się agresji (akapit 6) (3)

Efekt przemieszczania się agresji polega na tym, że ofiara agresji (np. dziecko karane przez zbyt surowych rodziców) wyładowuje swoją złość na kimś słabszym od siebie (młodszym koledze, bracie albo zwierzęciu domowym), często niemającym związku z daną sprawą.

2. Opierając się na powyższym tekście, napisz własnymi słowami, co to jest agresja i jakie są jej przyczyny. Udziel odpowiedzi w mniej więcej pięciu zdaniach. (5)

Agresja to zachowanie, którego podłożem jest zwykle gniew lub frustracja znajdujące w ten sposób swoje ujście. Psychologowie wyróżniają różne formy agresji, np. z jednej strony, pojedynczą lub zbiorową, z drugiej, fizyczną, werbalną i niewerbalną. Jako przyczyny agresji wymienia się niezaspokojone potrzeby w domu rodzinnym, w szkole lub w grupie rówieśników. Dodaje się, że również środki masowego przekazu mogą wzmacniać przemoc i agresję wśród młodzieży. Ogólnie mówiąc, zjawisko to nie jest do końca wyjaśnione, choć agresja wśród młodych ludzi ciągle się nasila, a wiele przypadków jest zatajanych ze strachu przed odwetem.

3. Jakich rad – na podstawie przeczytanego tekstu – udzieliłbyś rodzicom czy nauczycielom, żeby ograniczyć agresję wśród młodzieży? Podaj trzy przykłady. (5)

(5 pkt za trzy przykłady, 4 pkt za dwa, itd.)

- szczerza rozmowa z dzieckiem o jego potrzebach w domu i w szkole (akapit 5)
- niestosowanie surowych kar (akapit 6)

- *położenie większego nacisku w szkole na funkcję wychowawczą i opiekuńczą (akapit 7)*
- *wyczulenie klasy przez wychowawców na możliwość występowania tego zjawiska i odpowiednie reakcje ze strony uczniów (akapit 9)*
- *nauczenie dzieci tolerancji i poszanowania drugiego człowieka (akapit 10)*
- *uczenie młodych ludzi panowania nad emocjami i nawiązywania przyjaznych kontaktów z rówieśnikami (akapit 10)*

4. Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem w ustępie 5, że środki masowego przekazu mogą wzmacniać przemoc wśród uczniów? Odpowiedź uzasadnij. (5)

Tak, całkowicie zgadzam się z tą opinią. Środki masowego przekazu mają duże znaczenie dla kształtowania zachowań społecznych. Do takich, które swoim agresywnym charakterem mogą negatywnie wpływać na zachowania młodzieży, można zaliczyć:

- *telewizję,*
- *kino,*
- *prasę,*
- *blogi komputerowe,*
- *gry komputerowe.*

LUB

Nie zgadzam się z tą opinią. Uważam, że ten argument jest często nadużywany. Powiedziałbym, że, po pierwsze, jeśli ktoś ma mocny kręgosłup moralny, oglądanie agresywnych filmów na pewno go nie zmieni. Po drugie – moim zdaniem – środki masowego przekazu mogą wręcz zapobiegać agresywnym zachowaniom poprzez umożliwienie ludziom wyżycia się, np. w grach komputerowych.

5. „Różne bywają przyczyny takiego prześladowania, a najczęstszą pozostaje jakaś odmienność.” (akapit 3) Dlaczego według ciebie czyjaś odmienność może wywoływać agresję u innych? Udziel odpowiedzi, podając trzy powody. (5)

(5 pkt za trzy powody, 4 pkt za dwa, 3 pkt za jeden)

Inność zawsze wzbudza zainteresowanie, ale staje się to zjawiskiem niepokojącym, gdy zaczyna wzbudzać agresję. Można wymienić kilka przyczyn takiego zachowania:

- *- zazdrość,*
- *- pokaz siły,*
- *- chęć zaimponowania rówieśnikom,*
- *- chęć pokazania, że jest się kimś lepszym; kompleks wyższości,*
- *- chęć wyżycia się na kimś,*
- *- chęć kontrolowania kogoś,*
- *- odreagowanie za niesłusznie doświadczone kary.*

6. „Chodzi o to, by dziecko zachowywało się poprawnie nie dlatego, że boi się kary, ale dlatego, że tak podpowiada mu jego wewnętrzny system wartości.” (akapit 10) Twoim zdaniem, jaka jest różnica pomiędzy poprawnym zachowaniem pod wpływem strachu, a poprawnym zachowaniem wynikającym z czyjegoś systemu wartości? (5)

Dziecko, które boi się kary, nie rozumie, dlaczego ma się dobrze zachowywać. Strach przed karą może mu zaciemnić obraz sytuacji i utrudnić prawidłowe postępowanie, ponieważ strach nigdy nie jest dobrą motywacją.

Dziecko, które zachowuje się poprawnie, bo tak podpowiada mu jego wewnętrzny system wartości, ma nie tylko szansę podejmować bardziej świadome i precyzyjne decyzje, ale także, działając w zgodzie z samym sobą, może nabrać większego zaufania do siebie i przez to jeszcze umocnić się w swoim systemie wartości.

Pierwsze działa z pozycji strachu i niewoli, drugie – z pozycji wewnętrznej wolności.

Pierwsze, w przyszłości będzie zawsze potrzebowało do działania czyjejś opinii albo bodźca strachu, drugie – to z silniejszym kośćcem moralnym – będzie potrafiło samodzielnie zachować się odpowiednio w każdej sytuacji.

Część II

(30/100)

Płynna wypowiedź na temat, przy użyciu około 100 słów

„Dotkliwość agresji słownej i bez użycia słów jest często większa niż fizycznej, bowiem narażając na upokorzenie i ośmieszenie osobę będącą przedmiotem agresji, rani ona jej godność.” (akapit 3)

Używając około 100 słów, skomentuj powyższy cytat.

Jak najbardziej zgadzam się z tym stwierdzeniem, chodzi tu bowiem nie o ranę fizyczną, ale duchową. W przypadku agresji fizycznej z czasem rany mają szansę zagoić się bez śladu. W przypadku agresji werbalnej i niewerbalnej agresor rani godność i dumę swojej ofiary, które są niepodważalnymi cechami każdego człowieka i których rany najtrudniej wyleczyć.

Agresja niewerbalna ma jeszcze jedną cechę, a mianowicie, często jej ani nie widać, ani nie słychać, a jednak ma miejsce. Jest ją trudno udowodnić. Przenośnie mówi się wtedy o takiej sytuacji, że ktoś „wypił krew, ale śladu nie zostawił”.

Czytelnie napisane wypracowanie na temat, przy użyciu około 300 słów, w którym treść przekazana jest w sposób przejrzysty, spójny i w miarę płynny

Napisz wypracowanie na **jeden** z poniższych tematów, używając około 300 słów:

1. „Panować nad sobą – to najwyższa władza.”

ALBO

2. Nikt nie jest wyspą.

Uwaga: Następujące elementy będą brane pod uwagę przy przyznawaniu punktów w części II i III:

1. **Przejrzystość celu** – kandydat zrozumiał pytanie i wie, jak podejść do udzielenia odpowiedzi – 30%
2. **Spójność wypowiedzi** – kandydat dobiera właściwy materiał, korzystając z niego w uporządkowany i celowy sposób – 30%
3. **Znajomość języka** – kandydat wykazuje na tyle dobrą znajomość języka, by w sposób jasny i w miarę płynny przekazać treść – 30%
4. **Zasady** – gramatyka i ortografia – 10%

